

Список використаних джерел

1. Гаче В. И. Преждевременные роды - медико-социальная проблема. *Вестник российского университета дружбы народов. Серия: медицина*. 2016. №2. С. 110–114.
2. Зброжик Є. В. Психологічна корекція жінок, які народили недоношених дітей. *Вісник Національного університету оборони України*. 2015. №2. С. 87–89.
3. Корнєєва Ю.П. Тривожність і фрустрованість як чинники невротизації вагітних діток різного віку : дис... канд. псих. наук : 19.00.01. Луцьк, 2019. 262 с.
4. Набхан О. В. Профілактика невиношування вагітності у II триместрі у жінок , які багато народжують: дис... канд. мед. наук : 14.01.01. Київ, 2018. – 169 с.
5. Нероба М.В. Материнство як психологічний феномен. *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2015. №3. С. 90–93.

Бескищенко Д. І.,

студент II курсу магістратури, гр. МФРп-191

Науковий керівник – Філіпович В. М. канд. психол. наук

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ОСОБИСТОСТІ: АНАЛІЗ ЛІТЕРАТУРИ

Вивчення особливостей становлення ціннісних орієнтацій особистості передбачає чітке усвідомлення того, що являє собою предмет дослідження – цінності та ціннісні орієнтації. Проблема цінностей та ціннісних орієнтацій є однією із ключових у сучасній науці. Різні наукові дисципліни намагаються дослідити сутність та структуру цих понять.

У рамках філософії існує аксіологічний напрям, який вивчає теорію цінностей, способи буття цінностей, їх роль у житті суспільства та людини. Для теоретиків аксіології проблема цінностей від початку вважалася галуззю позанаукового дослідження, а цінності – феноменами особливої природи. Існувала думка, що цінності самі по собі не мають буття, їм притаманна лише значущість, вони суть вимоги, звернені до волі, цілі, поставлені перед нею. У подальшому цінність визначалась як об'єктивна значимість явищ, ідей, речей, зумовлена потребами й інтересами [1, с. 8].

Соціологічна наука також присвятила багато досліджень вивченню феномена цінностей, розкриваючи взаємообумовленість індивідуальної системи цінностей та суспільних процесів. Термін “цінність” використовується для позначення як значущих явищ, так і ціннісних ставлень, що забезпечують соціальне регулювання. Це поняття відображає один із суттєвих моментів взаємодії людини з культурним надбанням світу та іншими людьми [1, с. 9].

Д. О. Леонтьєв відзначає відсутність єдності в поглядах на поняття “цінність” та “ціннісна орієнтація” у психологів. Він вважає, що причина цих розбіжностей криється в розриві між особистістю й суспільством, що притаманне переважній більшості психологічних досліджень, починаючи з моменту зародження психології й до 70-х років ХХ століття [2, с. 35 – 44].

Зважаючи на складність розуміння ролі та місця цінностей та ціннісних орієнтацій у структурі особистості, деякі вчені вводять нові поняття: “ціннісне середовище”(В. Т. Циба), “ціннісний обмін” (Р. Л. Кричевський, Є. М. Дубовская) і “ціннісне поле”(Н.Н. Мачурова). В описі ціннісного поля Н. Н. Мачурової [129] важливим є спостереження, що ціннісне поле обмежене певною кількістю понять, представлених у свідомості і тому не завжди буває усвідомленим.

Д. О. Леонт'єв для опису місця цінностей у структурі особистості вводить поняття “сміслова структура”. До неї входять шість елементів – особистісний смисл, сміслова установка, мотив, сміслова диспозиція, смісловий конструкт і особисті цінності. Він стверджує, що “за кожною з цих структур стоїть змістовна феноменологія, що дозволяє говорити про смисл на мові конкретних, емпірично спостережуваних і доступних експериментальному вивченню проявів” [2, с. 251].

Цікаве поняття було введено Б. І. Додоновим. Ціннісні орієнтації, що утворюються на підставі потреб у переживанні емоцій, він називає “проникаючими орієнтаціями”, оскільки одна й та ж сама орієнтація цього виду може виражати себе, проникаючи в різні сфери матеріальної та духовної діяльності. За його думкою, співвідношення між проникаючими орієнтаціями представляють провідний компонент у структурі особистості, який він характеризує як спрямованість [3, с. 20].

У психологічній науці існує декілька найбільш поширених підходів до тлумачення психологічної природи цих понять.

Поняття “цінність” може мати такі інтерпретації:

- до цінностей відноситься ідеал – ідея, зміст якої виражає щось значиме для людини (І. Ф. Надольний);
- цінності розглядаються як певні ставлення (П. К. Власов);
- під цінністю розуміють усі об’єкти оточуючого світу, що можуть задовольнити потреби (Ф. Н. Щербак, В. П. Тугарінов);
- цінність є проміжною, опосередковуючою ланкою між інтересами й потребами (А. Маслоу, П. Р. Ігнатенко та ін.);
- цінність як усвідомлений і прийнятий смисл (Б. С. Братусь).

Ціннісні орієнтації можуть визначатись як:

- процес, у результаті якого проходить субординація цінностей, та спосіб диференціації об’єктів за значущістю (А. В. Петровський);
- різновид диспозиційних утворень (В. О. Ядов);
- як система установок щодо дійсності (О. Г. Асмолов, Г. М. Андреева, Ф. В. Басін, Д. М. Узнадзе);
- усвідомлення особистістю свого ставлення до суспільства, до самої себе, до оточуючої дійсності, регуляція поведінки як усвідомленої дії (В. В. Сусленко);
- вибіркова система спрямованості інтересів і потреб особистості націлена на певний аспект соціальних цінностей (В. І. Войтко);
- компоненти усвідомленої картини майбутнього (І. Є. Головаха);
- загальний прийнятий смисл життя (О. М. Леонт'єв, Д. О. Леонт'єв) та

інші[4, с.18].

Розглянувши основні підходи до визначення понять “цінність” та “ціннісна орієнтація”, можна пересвідчитись у тому, що в сучасній психології йде активний пошук однозначного їх тлумачення.

Найбільш дискусійною проблемою залишається питання про взаємообумовленість свідомих та підсвідомих компонентів ціннісної орієнтації.

Список використаних джерел

1. Бех І. Ціннісна сфера сучасної людини в контексті пріоритетів виховного процесу. *Шлях освіти: науково-методичний журнал*. 2010. №4 (58). С. 8-9.
2. Божович Л. И. Личность и ее формирование в детском возрасте: психологическое исследование. М.: Просвещение, 2014. 464 с.
3. Серый А. В. Ценностно-смысловая сфера личности: учеб. пособие / под ред. А. В. Серый, М. С. Яницкий. Кемеров: Кемеровский государственный университет, 2009. 92 с.
4. Яницкий М.С. Ценностные ориентации личности как динамическая система. – Кемерово: Кузбассвузиздат, 2000. – 204 с.

Білець Ю. С,

студентка ІV курсу, гр. СП-171

Науковий керівник – Чепурна Г. Л., канд. психол. наук

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

РЕСОЦІАЛІЗАЦІЯ ЗАСУДЖЕНИХ

Кожен із нас – невід’ємна частина суспільства. Так впродовж життя ми на собі відчуваємо вплив соціального середовища. Такий вплив називають соціалізацією індивіда, в процесі якого особа набуває позитивних якостей. Такі якості допомагають людині існувати в певних соціальних стосунках у ролі громадянина і члена суспільства. У зв’язку з політичними і соціально-економічними змінами, що відбуваються у нашій країні, перевиховання осіб, які мають конфлікт із законом, – одна з найважливіших проблем суспільства. Така ситуаційна проблематика зумовлена тим, що особа, яка звільняється з місць позбавлення волі, має підвищений рівень негативізму. Тобто особа має негативну практику не лише ту, з якою вона потрапила до місць позбавлення волі, а й ту, яку вона набула під час відбування покарання. Тому постає потреба змінити спосіб життя та спосіб міркування, які людина проводила до того, як потрапила до місць відбування покарання, аби почати нове життя. Впродовж перевиховання засуджений натрапляє на потребу змінитися або взагалі позбутися від деяких звичок власної поведінки, щоб стати на вірний шлях виправлення. Процес ресоціалізації засудженого показує двосторонній процес, який з одного боку руйнує старі і незаконні звички, а з іншого боку, сприяє формуванню нових, суспільно корисних звичок, які допомагають поліпшити життя людини та включити її в життя суспільства. Виправлення та ресоціалізація засуджених має вирішальне значення в кримінально-виконавчому праві та є важливим елементом досягнення мети відбування покарання.